

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stop, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pr. v. v. v. g.
naročilo popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneva po praznikih

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nevrnjeni
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, unpravništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ulici št. 6 v Celovcu
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.347
za inostranstvo, Zagreb št. 7503, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Vojvoda Stepanovič umrl

Belgrad, 27. aprila. (Tel. »Slov.«) Iz Čač-
ka poročajo, da se je stanje vojvode Stepano-
viča znatno poslabšalo. Srce je začelo popu-
ščati. Vojvoda se je od jutra nahajal v ago-
niji. Zdravniki so storili vse, kar je v njih-
vih močeh. Vendar so obupavali. Ves Belgrad
je nervozno pričakoval poročilo o stanju voj-
vode, toda javljene so bile vedno žalostnejše
vesti. Ob 10.30 je Vojvodi prenehalo biti sree.

Z globoko žalostjo sprejema vsa država
vest, da je izdihnil svojo veliko dušo vojvoda
Stepa Stepanovič, zmagovalec na Ceru, naj-
večji domoljub Jugoslavije.

Z rajnim vojvodo je naš rod izgubil naj-
lepši značaj, kar jih je rodila Srbija v prete-
kleem stoletju. Skoro petdeset let je služil do-
movini kot vojak brez najmanjšega madeža.
Vse njegovo življenje je bilo do najmanjše
pičice vestno izpolnjevanje dolžnosti. To pa
iz najbolj nesebične ljubezni do naroda, kar
jih pozna zgodovina osvobojenega jugoslov-
stva. Odlikoval se je na vseh bojiščih, kjer se

je odločala v minuleem stoletju bodočnost Sr-
bije in Jugoslavije, dokler se ni ovenčal za vse
veke z zmago, iz katere se je rodila današnja
zedinjena kraljevina.

Vojvoda Stepa Stepanovič je zatisnil svo-
je trudne oči kmalu po smrti maršala Focha.
Njuni življenji sta si notranje presenetljivo po-
dobni. Oba vojaka do dna duše, oba hrabra pa
skromna, oba neskaljenega viteškega značaja
in oba globoko verna. Le kdor je imel srečo
s pokojnim vojvodo Stepanovičem поблиže ob-
čevati, ve, kakšna zlata krščanska duša je bil,
predstavnik najlepših verskih in moralnih tra-
dicijs srbstva, mož stare korenine tudi v tem
oziru. Nepozabne so njegove besede iz prija-
teljskih razgovorov, iz katerih se je zrcalila
njegova neizmerna vera v Boga in previdnost,
v večno modrost in pravičnost, njegova glo-
boka etična osebnost in domoljubje, izvirajoče
iz tega neizbrnega studenca.

Ni čuda, da so se oči vladarja večkrat
obračale na pokojnega v najbolj važnih mo-
mentih državnega življenja. Saj čista, nesamo-
ljubna, velika ljubezen do domovine ni go-
rela v nobenem srcu tako, kakor v srcu voj-
vode Stepanoviča. Bil je po svojem zgledu, po
vplivu svoje notranje bogate osebnosti in po
svojih moških čednostih vir idealizma za vse,
ki so živeli v njegovem krogu, poslušali nje-
gove nasvete in v njem iskali ter našli v naj-
težavnejših trenutkih, ko bi bil vsak zdvojlj,
vzpodbude za udano službo domovini do
konca.

Njegova krasna duša se je vrnila k svo-
jemu izvoru, a živeči rod ne bo pozabil osebe
in del vojvode, katerih spomin bo predal po-
tomcem kot zgled najvzvišenejšega, najčistej-
šega patriotizma.

Pokojni vojvoda se je rodil 28. II. 1856 v Kumo-
dražu v viračarskem okraju v belgrajski ob-
lasti. Po končanih 6 razredih gimnazije v Bel-
gradu je stopil 12. septembra 1874 v topničar-
sko vojno šolo. Dne 10. decembra 1876 je na-
predoval za pehotnega podporočnika, dne 1. ja-
nuarja 1891 za generalnega kapetana. 6. 4.
1901 za polkovnika, 2. junija 1907 za generala
in 20. avgusta 1914 za vojvodo. Do 1. 1885. je
bil vodnik v pehoti z izjemo od 31. septembra
do 1. novembra 1882, ko je bil adjutant bata-
ljona. Od 1885 do 1884 je bil adjutant polka
pri pehoti, od 1884 do 1886 poveljnik čete pri
pehoti, od 1886 do 1888 pripravnik za general-
štabno stroko, od 1888 do 1889 adjutant načel-
nika glavnega generalnega štaba, od 1889 do
1892 vršilec dolžnosti načelnika generalnega
štaba divizijske oblasti, od 1892 do 1895 povelj-
nik bataljona pri pehoti, od 1895 do 1895 načel-
nik štaba divizijske oblasti, od 1895 do 1896 šef
generalštabnega oddelka splošnega vojaškega
oddelka vojnega ministrstva, od 1897 do 1898
poveljnik pehotnega polka, od 1898 do 1899
vršilec dolžnosti načelnika generalštabnega
oddelka poveljstva aktivne vojske, od 1899 do
1900 vršilec dolžnosti načelnika splošnega vo-
jaškega oddelka vojnega ministrstva, od 1900
do 1902 poveljnik brigade (drinske in timoške)
pri pehoti, 1902 je bil pomočnik načelnika šta-
ba poveljstva aktivne vojske, od 1902 do 1905
pomočnik načelnika glavnega generalnega šta-
ba, 1905 načelnik splošnega vojaškega oddelka
vojnega ministrstva, od 1905 do 1908 poveljnik
divizijske oblasti (šumadijske), od 1908 do 1912
vojni minister, od 1909 do 1912 poveljnik divi-
zijske oblasti (moraške in donavske), 1919 po-
veljnik II. armadne oblasti. Od tedaj je na
razpoloženju.

Od 1885 do 1884 je bil učitelj vojaškega
vežbanja na kragujevski gimnaziji. 1879, 1902
in 1905 je bil profesor vojne akademije (zgo-
dovina vojne spretnosti).

V vojni I. 1876. je sodeloval kot gojenec,
od 10. 12. kot podporočnik, poveljnik čete. V
vojni 1877—1878 je bil poveljnik bataljona na-
rodne vojske. V vojni I. 1885. je bil poveljnik
čete (šumadijska divizija), v vojni 1912—1913
je bil poveljnik II. armade. V vojni 1914—1918
je vodil mobilizacijo in koncentracijo celokup-
ne srbske vojske. Kasneje je bil poveljnik
II. armade, ki je 1. 1914. potokla avstro-
ogrsko vojsko na Ceru in 1. 1918. prebila so-
vražno fronto na balkanskem bojišču.

Kot urednik službenega »Vojnega lista« in
»Ratnika« je napisal več člankov.

kakor tudi državni uradniki in častniki v 1., 2.,
3. I., nimajo pravice do ugodnosti tega zakona.

Čl. 8. Najemniki, ki s tem zakonom niso za-
ščiteni, so dolžni, ako jim je bilo stanovanje od-
povedano do 15. aprila, izseliti se najkasneje do
15. junija 1929. Ako jim stanovanje dosedaj ni
odpovedano, se ima odpoved izvršiti po določ-
bah civilnopravnega zakona. V slučaju, da je na-
stal prejšnji spor med lastnikom in najemnikom o
izselitvi po določbah dosedanjega stanovanj-
skega zakona, se ima izselitev najemnika, ki iz-
gubi zaščito po določbah čl. 2. tega zakona, iz-
vršiti prav tako do dne 15. junija 1929 ne glede
na obstoječi spor.

Člen 10. se glasi odslej:
Čl. 10. Vsako stanovanje v hiši, ki je bila
sezidana do konca 1918 in ki obsega eno do tri
sobe vključno, ako ga lastnik ne odda v treh
mesecih radi previsoke najemnine, se preceni na
zahtevo po komisiji, ki bo ocenila vrednost, in
se odda osebi, ki ga zahteva.

Osebe, ki reflektirajo na kako izpraznjeno
stanovanje, imajo vložiti prošnjo na občinsko
oblast. Ko komisija določi višino najemnine, po-
zove občinska oblast lastnika, da v treh dneh
pripravi, katerega izmed reflektantov hoče spre-
jeti za najemnika. Ako se ne izjavi, ima občinska
oblast sama odločiti, komu izda stanovanje, pri-
čemer je vpoštevati gospodarsko najslabšega iz-
med prosilcev.

Občinska oblast je dolžna na zahtevo zain-
terisiranih oseb sestaviti komisije iz treh članov:
sodnika I. stopnje, določi predsednik dotičnega
sodišča na zahtevo občinske oblasti, občinskega
stavbenega inženjerja in občinskega odbornika.
Če se je izvršila izselitev dotičnega najemnika v
prvi polovici meseca, potem začne teči rok od
1. tistega meseca. Ako se je izvršila izselitev v
drugi polovici meseca, se rok računa od 1. na-
slednjega meseca. Za stanovanja, ki bodo prazna
1. maja, prične teči tromesečni rok od tega da-
tuma.

Slava jugoslovansko-poljskega kluba. Da-
nes se je vršila slava jugoslovanskega-polj-
skega kluba, na kateri je govoril minister Ku-
manudi in poljski poslanik Papinski.

Novi stanovanjski zakon

Spremenjeni so le nekateri členi

Belgrad, 27. apr. (Tel. »Slov.«) Načelnik
ministrstva za soc. politiko je danes dal Va-
šemu dopisniku o stanovanjskem zakonu tole
pojasnilo:

Zakon se nanaša samo na mesta preko
10.000 prebivalcev. Z zakonom izgubijo za-
ščito: intelektualni delavci, trgovski in indu-
strijski nameščenci in pomočniki, uradniki in
nastavljenci samoupravnih enot, državni ura-
dniki in častniki 1., 2. in 3. skupine I. katego-
rije, fizični delavci in njihove rodbine, če zna-
ša skupen mesečni zaslužek rodbine v istem
stanovanju 2500 Din (dosedaj 3000 Din).

Dosedanja najemnina (10-kratna v mestih
do 100.000 oz. 12-kratna predvojna v mestih
preko 100.000 prebivalcev) se poveča za 10
odstotkov. Za odpoved stanovanj veljajo isti
pogoji, kot dosedaj. Za razpravo o sporih za-
držijo še nadalje kompetenco redna sodišča.
Najemniki, ki ne bodo več zaščiteni, se mo-
rajo v slučaju odpovedi izseliti najdalje do
15. junija 1929. Zakon velja od 1. maja do 1.
novembra 1929.

Besedilo novih členov

Belgrad, 27. apr. (Tel. »Slov.«) Stano-
vanjski zakon, ki ga je Nj. Vel. kralj večeraj
podpisal, je v bistvu skoro isti, kot ga je pri-
občil »Slovenec« 21. aprila. Spremenjeni so
le nekateri členi, ki se v sedanjem besedilu gla-
sijo takole:

Čl. 1. S 1. majem leta 1929 preidejo vsa
stanovanja, katerih svobodno razpolaganje je
bilo doslej omejeno, v svobodno razpolaganje
hišnega lastnika. Izvzeti so primeri v čl. 2. tega
zakona.

Čl. 2. Stanovanja, ki so bila doslej podvr-
žena omejitvi v smislu zakona o spremembah in
dopolnitvah zakona o stanovanjih od 30. aprila
1928, ostanejo tudi po 1. maju 1929 omejena v
mestih preko 10.000 prebivalcev, in sicer:

1. Stanovanja treh sob, ako stanujejo v
njih rodbine z najmanj 5 člani.

2. Stanovanja dveh sob, ako stanujejo v njih
rodbine z najmanj 3 člani.

3. Stanovanje ene sobe, ako v njih stanujejo
rodbine z najmanj 2 članoma. K sobam se ne
prištevajo kuhinje, predsobe, kabineti, jedilne
shrambe, instalirane kopalnice in sobe za ži-
kinje. Pod člani rodbine se razumejo sorodniki
po krvi, po zakonu do drugega kolena vključno,
kakor tudi adoptirani otroci.

Čl. 3. je deloma spremenjen in se sedaj
glasi:

Čl. 3. V smislu prejšnjega člena tega za-
kona so še nadalje zaščiteni:

1. Aktivni državni uradniki, častniki, pod-
častniki, nameščenci, slugi in njihove vdove in
rodbine, izvzemši uradniki ali častniki, ki so in-
ženerji ali zdravniki, kakor tudi zobozdravniki,
veterinarji in arhitekti, ako svobodno izvršujejo
poklice.

2. Vpokojenici, vpokojenke, vdove vpokojen-
cev in njihove rodbine, izvzemši vpokojenice, ki
so odvetniki, zdravniki, zobozdravniki ali arhi-
tekti.

3. Vojni invalidi in njihove rodbine, ako so
v slabem gospodarskem položaju.

4. Vojne vdove in rodbine padlih in pohab-
ljenih v vojni, ki se nahajajo v slabem gospodar-
skem položaju.

5. Vsi telesni delavci, kakor tudi obrtniki, ki
ne delajo na svoje ime in nimajo lastnih delav-
nic, temveč so zaposleni pri drugih in živijo od
mesečnih plač in dnevnih, nadalje delavke vseh
vrst in podjetij, vdove delavcev in njihove ro-
dbine, ako skupni mesečni zaslužek vseh članov
dotične rodbine, ki stanujejo v istem stanovanju,
ne prekorači 2500 Din. Presoja velikosti meseč-
nih dohodkov je odvisna od svobodne presoje
sodišča.

Osebe iz točke 1 in 2 tega člena, ki imajo
poleg zakonitih prejemkov še druge stalne do-
hodke, katerih iznos gre preko 24.000 Din letno,

Nesrečna misel

Šolska zakonodaja je za vsako državo
vprašanje prve vrste. Od nje je v veliki meri
odvisno, kakšna bodo pokoljenja, na katerih
država gradi svojo bodočnost. Znano je,
kakšnega pomena je bil za Nemčijo pruski
»schulmeister«. V našem času vidimo poseb-
no Italijo, kako zelo skrbi za državljansko
šolsko vzgojo svojega naraščanja v smislu ne-
kega novega rimljanstva. Sovjeti posvečajo
največji del svojega truda šolski zakonodaji,
po kateri so ustvarili čisto svoj tip šole. An-
gleški koleđži so vzgojili angleški narod;
učenci Oksforda in Kembridža predstavljajo
in vzdržujejo moč Anglije v najoddaljenejših
delih sveta. Hude šolske borbe v Franciji
pričajo, kakšna važnost se polaga na usmeri-
tev celega naroda po vzgoji, in učinki šolske-
ga poduka bodisi v dobrem bodisi v slabem
smislu se nam ravno v Franciji najbolj ostro
kažejo. Turčija, Kitaj, Japonska se na poti
k evropski civilizaciji prosvetljujejo po učiteljih.

Naravno je, da se je tudi v naši državi
od samega početka obračala pozornost zaka-
nodajnih činiteljev v veliki meri na šolo in
šolsko vzgojo. Ker se radi velikih nesoglasij
političnega in kulturnega značaja ni mogel
kmalu uzakoniti enoten šolski zakon, je vsa-
ka vlada po svojih posebnih vidikih s šole
eksperimentirala, kar šoli ni bilo vedno v
korist. Konečno pa je pod zadnjo vlado pred
6. januarjem prišlo do ljudskošolskega za-
konskega načrta, o katerem smo smeli upra-
vičeno upati, da se po tehitnem predebatira-
nju in izpremembah v odseku in parlamentu
uzakoni kot goden in splošno zadovoljiv.
Uzakonitev se je seveda radi izpremembe
režima prekinila.

Prizadevanje sedanje vlade, da se čim-
preje uzakoni ne samo ljudskošolski, nego i
srednje in visokošolski zakon, dokazuje, kako
se pod novim kurzom resno polagajo temelji
tudi novemu in zdravemu duhovnemu živ-
ljenju v državi. Zato je javnost presenečena
nad vestmi, kako se od strani nekaterih kro-
gov v vrhovni prosvetni upravi misli rešiti
prevažno vprašanje verskega poduka v šoli
— na zelo enostaven način sicer, toda jako
nesrečno. Verski poduk po tem načrtu lahko
ostane za tiste, ki ga žele, samó država in
njen šolski učni in vzgojni načrt ga ne po-
znata, se delata, kakor da bi ga sploh ne bilo,
zanjo je to čisto »privatna zadeva«, ki z jav-
no vzgojo nima nobenega opravka. Pač pa bi
se za verski poduk, za katerega ima skrbeti
cerkev, izven učnih ur prepustili šolski pro-
stori; ne ve se še, na čem gredo stroške.

Ce ta načrt res obstoja v glavih nekate-
rih, moramo pač čisto odkrito in mirno reči,
da je v kričečem nasprotju z visokimi inten-
cijami vladarja in duhom obstoječe vladavi-
ne, ki se pri svojem delu za okrepitev države
naslanja na zdrave moralne tradicije našega
naroda, ki so globoko krščanske in cerkvene,
pa najsibože v katoliških ali pravoslavnih
krajih. Gori omenjeni načrt pa diši popolno-
ma po tistem sektirarskem prostomiselnstvu,
ki vse preizkušeno dobro podira, ljudi v kul-
turno-bojnim smislu razdvaja in užiga borbe.
Ki so, kakor vidimo v nekaterih drugih deže-
lah, državi in narodu vedno le silno škodo-
vali. Kajti uzakoniti tako ločitev šole od cer-
kve, bi po pravici užalilo katoličane, katerim
se taka ločitev v dno duše upira. Če je kaj
ozko spojeno z vero in njenimi vzgojnimi
vrednotami ter poslanstvom cerkve v tem ozi-
ru, je to šola in javni poduk. Prav šolskemu
otroku je treba vcepiti in se najlažje vcep-
lja v sree čednost po verskomoralnem po-
duku, po avtoriteti cerkve, po vzgoji, ki je
vsa prežeta krščanskega duha in na kateri
otrok vidi naravno tesno vez in harmonijo
med državo in krščansko cerkvijo. Le na ta
način se oblikujejo dobri, zvesti in pošteni
državljeni, se utrjuje načelo avtoritete in za-
sigura resnično nacionalna vzgoja, dočim rodi
ločitev med državnim in cerkvenim podu-
kom najvišjih resnic, kakor strah v izvestnih
glavah, samo nepotrebne in škodljive kon-
flikte vesti, strankarske razdore in globoka
kulturalna nesoglasja. Mi smo mislili, da je
taka miselnost pri nas že premagana. Saj so
celo v nekdanji »svobodomiselnici« Ita-
liji prišli do spoznanja, da se na ta način
državne in nacionalne moralne dobrine le
rušijo in so zato v novem konkordatu sloves-
no izrekli, da je verski poduk in vzgoja »za-
četek in krona javnega poduka«, ne pa kakš-
na tolerirana pastorka, kar bi po omenjenem
načrtu nekaterikov odslej pri nas bil. Če
hočemo močno, zdravo in srečno državo, ne
gre ponižati verskega poduka v fakultativen,

ga od ostalega poduka čisto ločiti in mu samo milostno izven vsega šolskega učnega načrta dovoliti šolske prostore. Ali je verski poduk na enaki stopnji n. pr. s kakšnimi plesnimi ali dramatičnimi vajami, za katere se šolski prostori tudi izven učnega časa lahko dovoljujejo? Res čudimo se, da je kdo sploh mogel priti na tako misel v času, ko se naša država na zdravih tradicijah naroda gradi, ne pa te tradicije izpodkopa!

Zato smo trdno prepričani, da bo ta namera ostala goli zamisel ljudi, ki mislijo še po starih strankarskih šablonah tistega laž-liberalizma, ki je v prošlosti prinesel naši državi toliko zla.

Seja zakonodajnega sveta

Belgrad, 27. aprila. (Tel. »Slov.«) O seji vrhovnega zakonodajnega sveta je bil izdan ta-le komunikat:

»Današnja seja VZS se je pričela ob pol 4 in končala ob 7. VZS je nadalje obravnaval zakon o samoupravnih cestah. Razprava je končana. Seji sta prisostvovala v imenu gradbenega ministrstva referent, načelnik Trifunović, v imenu finančnega ministrstva pa načelnik Peter Petrovič. VZS je zasedanje prekinil. Nadaljevalo se bo 16. maja ob 3 pop.«

Tarifna pogajanja s tujimi državami

Belgrad, 27. aprila. (Tel. »Slov.«) Ko bo izvršena reorganizacija prometnega ministrstva, se pričakuje več iniciative za izdelavo naših tarifnih sistemov, oziroma za njihovo spopolnitev, v prvi vrsti, kolikor pridejo v poštev tuje države. Ob dosedanjih pogajanjih z Romunijo se je dotaknilo vprašanje železniških tarifov s to državo. Ker tarifno vprašanje še ni na dnevnem redu teh pogajanj, se bodo vršila za tarife posebna pogajanja, za katere je material že pripravljen.

Za tarifna pogajanja z Grčijo smo pripravljani. Dosedanja obojestranska pripravljenost, ki nam je prinesla splošen sporazum in solusko svobodno ceno in pri tem splošne upravne stvari, nam jamči, da tudi pri tarifnih ne bo težav. Direktni tarifi so sprito ozkih gospodarskih stikov nujnost, ki jo uvidevajo tako v Atenah, kakor v Belgradu.

Z Avstrijo gre v tem pogledu težje. Poljska v tem pogledu za nas ni velike važnosti, vendar pa je tudi v njenem interesu, in sicer radi njenega izvoza premoga in železa, da ta izvoz uredi.

Glede Češko-slovaške se zasedaj položaj samo proučuje. Proučujejo se ovire in način, kako bi se odstranile.

Kolikor pride v poštev Italija imamo z njo tarifno pogodbo že dolgo urejeno. Praksa je pokazala, da je treba ta sistem nekoliko izboljšati, na čemer se dela. Najvažnejši je jadranski tarif. To vprašanje je še odprto.

Z Nemčijo so bili dosedaj le nekateri tarifi za posamezne predmete, kakor je pač nanese potreba. Zato se tarifi z Nemčijo počasi razvijajo in vendar rastejo, predmet za predmetom, tako v cel tarifni sistem.

Ko bo gotova notranja preureditev, tako se je zadrževalo v ministstvu, potem bo sledila tudi smotrna daljnja tarifna politika.

Trg. pogodba s Francijo podpisana

Belgrad, 27. apr. (Tel. »Slov.«) Nj. Vel. kralj je podpisal zakon o trgovinski pogodbi s Francijo. Zakon so sopodpisali predsednik vlade general Peter Živković, pravosodni minister in čuvár državnega pečata Milan Srslić, zastopnik zunanjega ministra dr. Kosta Kumanudi in trgovinski minister dr. Mažuranić. Instrumenti pogodbe se bodo te dni izmenjali.

Vprašanje mariborskega aerodroma

Belgrad, 27. apr. (Tel. »Slov.«) V Belgradu se je danes mudila deputacija mariborskega društva za zgraditev aerodroma. Mariborsko društvo je bilo že dolgo časa v zvezi z generalom Stanovljovićem. Ministrstvo je že svoječasno pristalo, da bi se na Teznu zgradil aerodrom. Za vezbališče je treba preskrbeti drug prostor. Društvo bo skušalo dobiti ta prostor z razlastitvijo na državne stroške. Gre za to, da se za zrakoplovno črto Belgrad—Zagreb—Dunaj zgradi zrakoplovna postaja tudi v Mariboru. Mariborska postaja bi bila važna med Gradcem in Mariborom. Računa se, da bi bilo vezbališče v poletju končano. Kredit za odkup tega zemljišča trenutno ni na razpolago. Morda bi dobilo društvo denar v obliki podpore od vojnega ministrstva, ali pa od finančnega ministrstva kot naknadni kredit.

Dunajska vremenska napoved.

Severne Alpe: Izpremenljivo. Najprej dež, potem začasno zboljšanje in višja temperatura. Južne Alpe: Oblačno, deževno.

Zasedanje razorožitvene komisije

Kitaici predlagajo odpravo splošne vojaške obveznosti

Ženeva, 27. apr. (Tel. »Slov.«) Razprava o razdelitvi in razmejitvi vojaških sil na konnem, ki se je začela včeraj s senzacionalnim korakom Amerike, se je danes v razorožitveni komisiji nadaljevala.

Po govoru italijanskega delegata Marinisa, ki je pozdravljal ameriško inicijativo, je izjavil nemški delegat grof Bernsdorff, da se strinja z metodo, ki jo je predlagal Gibson, da se s pravočasnimi koncesijami delo čim najbolj pospeši. Nemčija more vpoštevati samo tako konvencijo o razorožitvi, ki bi prinesla občutno zmanjšanje oboroževanja, in sicer ne samo na morju, temveč tudi na suhem. V to svrhu je predlagal tako metodo, pri kateri bi se izvežbane rezerve,

posebno starejši letniki, pri primerjanju vojaških moči, štele manj kakor aktivne čete, pri čemer naj bi se morda po starosti izvežbanosti uvedle razne temeljne točke, slično temu, kakor je Gibson predlagal primerjanje pri raznih ladijskih kategorijah. Spori v njenih bi se s tem speljali na oceno stopenj.

Enako so tudi Holandska, Švica in sovjetska Rusija zaslopile stališče, da se morajo izvežbane rezerve prištevati k mirovni jakosti vojske. Lord Cushenden je izjavil, da bi bil Bernsdorffov sistem ocenjevanja rezerv po točkah pretežaven in neizvedljiv. Nato se je po dolgem utemeljevanju kitajskega delegata začela debata o kitajskem predlogu, da se odpravi splošna vojaška obveznost.

Dr. Schacht odpotoval v Berlin

Razgovor dr. Schachta z Owen Youngom

Pariz, 27. apr. (Tel. »Slov.«) Dr. Schacht je danes odpotoval v Berlin in se bo vrnil v četrtek.

Pariz, 27. apr. (Tel. »Slov.«) Dr. Schacht je imel včeraj več razgovorov z Owen Youngom, iz katerih se sklepa, da je napetost na konferenci nekoliko ponehala in da je zopet upanje, da se bo obnovila razprava o reparacijskih plačilih. Vendar pa seja redakcijskega odbora, ki je določena na ponedeljek, ne bo prinesla odločilnih rezultatov.

Nemška drž. banka obvlada devizni trg

Nemška marka le neznatno padla -- Ukrepi proti lovu na devize

Berlin, 27. aprila. (Tel. »Slov.«) Dr. Schacht se bo sredi prihodnjega tedna udeležil v Berlinu seje direktorija nemške državne banke. Pri tem pa je težko pričakovati, da bi se diskontna mera še bolj zvišala, ker je za to treba počakati najmanj na prihodnji izkaz državne banke. Nadaljnjih odpovedi inozemskega denarja ni bilo. Dr. Schacht bo poročal vladi. Smatra se pa, da najbrže ne na seji ministrskega sveta.

Berlin, 27. aprila. (Tel. »Slov.«) Pri ugotovitvi uradnega kurza se je pokazalo danes še vedno močnejše povpraševanje po inozemskih plačilnih sredstvih. Vendar pa država

lov, ker je dr. Schacht poklican v Berlin na sejo direktorija državne banke. Če bo sploh prišlo do kakšnega sporazuma, ga ni pričakovati pred koncem prihodnjega tedna.

Sauerwein dokazuje danes v »Matineu«, da pretiran pesimizem glede možnosti katastrofe pri reparacijskih pogajanjih ni upravičen. Tudi če ne pride do popolnega sporazuma, so dane vendar možnosti, da se vladam samim olajšajo pota do sporazuma.

banka popolnoma obvladuje devizni trg. Majhno zvišanje dolarjevega kurza na 4.2180 nasproti včerajšnjemu kurzu 4.2175 je danes razpršilo vsak povod za vznemirjenje. Direktorij državne banke bo posvečal dogodkom na deviznem trgu večjo pozornost ter se bo na posebni seji skupno z dr. Schachtom posvetoval o eventualnih obrambnih ukrepih proti lovu na devize. Ker ni bilo ponudb, so danes odpadle beležke za dolar, vendar je to pripisovati samo tehničnim manevrom pri notacijah efektov, za katere so se stavliali danes na razpolago čeki na Newyork, kateri se lahko vnovčijo najpozneje v 14 dneh.

Drobne vesti

London, 27. aprila. (Tel. »Slov.«) V Georgiji in južni Karolini je divjal ogromen tornado, ki je porušil več mest. Ubityh je bilo 90 oseb, več sto pa ranjenih.

Sestava danske vlade. Socialni demokrat Stauning je dobil definitivno naročilo, da sestavi novo dansko vlado. O soudeležbi v vladi se pogaja z demokrati.

Slavija : Sparta 2 : 1 (1 : 1). Danes se je vršila pred 25.000 gledalci prvenstvena tekma med Slavijo in Sparto, ki se je končala z 2 : 1 (1 : 1), v korist Slavije. S tem je Slavija že zagotovljeno prvenstvo.

Mednarodni šahovski turnir v Karlovih varih. Za IV. mednarodni šahovski turnir v Karlovih Varih, ki bo meseca julija, je razpisanih 8 dail od 20.000 do 3000 Kč. Definitivno so objubil sodelovanje Capablanca, Bogoljubov, Niemcevič, Rubinstein, Reti, Spielmann, Sämisch, Tartakower, dr. Trebal in Gilg. Z Aljechinom in dr. Laskerjem se vrše posebna pogajanja.

Letalo padlo na množico. Ko se je danes vračalo iz Hongkong 10 vodnih letal, ki so prišla tja v pozdrav vojvode Loucasterskega, je eno letal ostrmoglovalo na tla sredi ljudske množice. 3 Kitajci mo mrtvi, večje število pa je ranjenih.

Primorske vesti

Nov politični tajnik v Gorici. Na mesto dosedanjega pokrajinskega fašistovskega tajnika v Gorici, Sicilianca poslanca Cacceseja je bil imenovan stotnik Lino Godina, vojni invalid. Lino Godina je domačin, bil je vojni prostovoljec. V svojem govoru je novi tajnik poudaril, da se ne bo politika soškega fašizma pod njegovim vodstvom prav nič izpremenila. — Po imenovanju tajnika Godine so vsi primorski fašistovski tajniki Primorci: V Gorici Godina, v Trstu Cobol, v Pulji Re'lli, na Reki Bacich.

Deželni odbor za Gorisko se je te dni imenoval in sicer sestoji iz sledečih gospod: Dr. Valentin Pascoli, predsednik, inž. Baresi, namestnik; odborniki: dr. Venuti, dr. Fonzari, advokat Paglilla in Ivan Marchi; namestnika: inž. Schiozzi in odvjetnik Barbasetti.

Deželni odbor za Istro pa je sledeči: Grof Josip Lazzarini iz Labina, predsednik, advokat Bregato, namestnik; odborniki: advokat Ciesca, marchese Polesini, prof. Sella in advokat Ventrella; namestnika: inž. Rizzi in Ivan Pilat.

Čez Predil vozi zdaj avtomobilska cesta.

Smrtna kesca. V Svetem pri Komnu je umrl Franc Pahor, star, 57 let. — V Vipavi gostničar Ivan Ferjančič, v Lokvi pri Sežani Pavla Srebotnjak, stara 56 let in v Čepovanu cerkvenik Franc Podgornik, star 81 let.

Visoka starost. Na Valunu na otoku Cresu je umrl Dinko Galović, star 91 let in 9 mesecev.

Zvon so ukradli v Hotični pri Materiji v Istri.

Influenca v Idriji. Kakor hitro je mraz popustil se je v Idriji pojavila influenza. V posameznih družinah je kar po več bolnikov. Smrtnih slučajev zaenkrat ni. — V idrijski bolnišnici je umrl Franc Bezeljak iz Črnega vrha; v bolnišnici je umrla tudi 16-letna Marija Jez. Na Brusovžu je umrla Apolonia Seliak, stara 71 let. V Čekovniku so v torek 16. t. m. pokopali Ivana Mohoriča.

Ljubljanska proračunska debata

Zagovorniki ljubljanskega proračuna bi hoteli zavleči vso debato na stranski tir. Pozabila naj bi se glavna stvar, ki je in ostane: mestno gospodarstvo, zato pa se naj bi razpravljalo o stvareh, ki bi bile primerne kvečjem za nekdanjo dobo volivnih bojev. Toda ta poizkus ne bo uspel in tudi ne sme uspeti, ker gre tu za denar ljubljanskih davkoplačevalcev in za napredek slovenske prestolice.

Povdarjamo še enkrat, da gre le za mestno gospodarstvo in vsi govori manjšinskih govornikov so to sijajno dokazali, ker poznajo ti govori samo gospodarske argumente. Domačim zavodom se ni dalo obligacijsko posojilo po kurzu 85, pač pa tujim po kurzu 75. Ali je to prav? Da ali ne, samo tak odgovor je mogoč! Tretjino obligacij pa so tujci prodali naprej po kurzu 81, mesto pa je dobilo le 75. Ali je to prav? Da ali ne!

Dne 17., oziroma 18. junija je sklepal o kupitji občinski svet, dne 14. junija, torej tri dni prej, pa so bile interimske listine že izročene zastopniku maloželezniške družbe. Ali je to prav? Da ali ne!

In vprašamo? Kaj pa ima mestna občina prav za prav od vse prodaje obligacijskega posojila? Ali je mar ta denar za razširjenje tramvajske proge? Ali so tu sploh načrti za razširjenje?

Pa stanarine v mestnih hišah? Ali je prav, da mora občina za nekatere hiše več plačati za njih vzdrževanje, kakor pa dobi najemnine? Ali je to prav, da bi bila občina prav za prav na boljšem, če bi te hiše kar darovala komurkoli, ker bi si prihranila vsaj deficit? Ali je to prav? Da ali ne!

Še naprej so spraševali govorniki manjšine. Vprašali so, če je prav, da so mestne davščine zopet višje, čeprav so bili že lani dohodki davščin manjši, kakor pa so bili proračunjeni? Vsi vemo, da Ljubljana ni postala bogatejša, plača pa naj milijone novih davkov! Ali je to prav? Da ali ne!

Začudena je bila Ljubljana, ko je vide-la, da vsak navaja drugačne številkke o izdatkih za mestno upravo. Ali je res nemogoče izračunati, koliko velja ta uprava? Ali je morda prav, da se osebni izdatki skrivajo tudi po drugih postavkah? Da ali ne!

Ali je morda prav, da veljajo upravni izdatki pri zastavljalnici nad 50 odstotkov? Da ali ne! Ali pa zagovarjate, če znašajo obresti pri zastavljalnici 17 odstotkov? Da ali ne!

Še celo kopo vprašanj je bilo postavljanih, še cela vrsta sličnih vzrokov je bila povedana, vi pa bi hoteli potikati druge, ko gospodarske motive! Razumemo, da postaja stranski tir edino upanje!

Ali tudi na stranskem tiru izgubite debato! Manjšina je dokazala svojo lojalnost do skrajnosti in je delala nad leto dni tlako, da ostane občinski svet delazmožen. Kako pa je bila plačana ta njena dobra volja? Po starem in zavoženem tiru je šlo naprej in vsi opomini so bili bob ob steno ter izzvali kvečjemu medklice, kakoršnih včasih v posvetovalnici slovenske prestolice ni bilo slišati.

Zato pa treba ugotoviti še to-le. Manjšina je dostikrat v prepričanju, da se bo krenilo na pravo pot in da ne dela težav, glasovala tudi za predloge večine. Ko pa je manjšina videla, da se njeno zaupanje napačno tolmači in da se pričakuje od nje, da bo pogoltnila tudi grenko pilulo prodaje obligacijskega posojila, pa je moralo biti tega zaupanja konec. Vsaka stvar ima svoje meje in samo krivda večine je, če je absolutno zaigrala zaupanje manjšine!

Mnogo argumentov so navedli govorniki manjšine in vsi ti argumenti so bili gospodarske narave. Mi pa bi navedli še en nacionalni. Dve tretjini delnice ima Ljubljana pri maloželezniški družbi, ljubljanski mestni magistrat pa pošilja tej družbi nemške dopise. Ali je mar to prav? Da ali ne!

Še eno stvar treba povedati in sicer z vsem povdarkom! Navdušeni branitelji ljubljanskega mestnega proračuna pravijo, da so gospodje, ki so zapustili proračunsko sejo za nemarili dolžnost, ki jim je bila naložena z Najvišjim imenovanjem! Mnenja smo, da bi bilo za zagovornike proračuna mnogo boljše, če bi kar najhitreje opustili vsako debato v tej smeri.

Finančni minister in nato še veliki župan sta izrecno naglasila, da je treba štediti in da se ne sme uvažati novih davščin. To naročilo pa je bilo izpolnjeno tako, da je mestni proračun povisan za milijone in da so bili sklenjeni novi davki!

Sedaj pa vprašamo: ali dela v duhu 6. januarja tisti, ki zvišuje davke, ali tisti, ki se temu protivi? Ali dela v duhu 6. januarja tisti, ki ne zvišuje izdatkov, ali tisti, ki zahteva redukcijo nepotrebnih izdatkov? Odgovor je jassen in tudi na stranskem tiru je debata izgubljena!

Koncem svojih v zrak sekanih izvajanj pravijo zagovorniki lepega ljubljanskega proračuna, da »eksodasi« ne zaslužijo drugega, ko da bodo razrešeni mest občinskih svetovalcev! K tej pobožni želji bi dostavili le to: in razrešeni naj bodo svojih mest tudi neekso-dasi, tisti pa, ki so se proslavili s sijajno prodajo obligacij, pa še posebej in na poseben način pohvaljeni!